

3. 3.Svatenkov O. V. *Pedahohichni umovy zakhystu prava dytyny na simju zasobamu sotsialnoireklamy: dys . ... kand. ped. nauk: 13.00.05* [Pedagogical conditions of protection of childrenright for family means PSAs: the dissertation of candidate of pedagogical sciences: 13.00.05] / O. V. Svatenkov , Kyiv, 2010. 224 p.

УДК 378.046.4-051:005(045)

МИКОЛА СОЛОВЕЙ

nikolosolovey@gmail.com

кандидат педагогічних наук, доцент,

Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

м. Хмельницький, вул. Озерна 14

КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ СКЛАДОВІ

Описані організаційно-педагогічні компоненти курсів підвищення кваліфікації вчителів у Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти. Вказано, що формування контингенту слухачів, якість науково-педагогічного персоналу, зміст навчання, планування і документація, ресурси й економічна підтримка є основою організації та проведення курсів підвищення кваліфікації. Зазначено, що освітні програми побудовані на основі кваліфікаційних характеристиках, державних вимог до змісту освіти в загальноосвітній школі, рекомендацій Міністерства освіти і науки України, пропозицій кафедр, методистів і побажань учителів, а лекції, практичні роботи, тренінги в інституті проводять співробітники кафедр, методисти, вчителі-практики відповідно до графіка навчання. На основі змісту освітніх програм розроблено загальну структуру навчального плану й робочі навчальні плани для спеціалістів другої, першої і вищої категорій. Показано, що інститут має достатній ресурсний потенціал для проведення змістовного та ефективного навчання.

Ключові слова: інститут післядипломної педагогічної освіти, підвищення кваліфікації вчителів, слухач, освітня програма, навчальний план, баланс навчальних годин.

НИКОЛАЙ СОЛОВЕЙ

кандидат педагогических наук, доцент,

Хмельницкий областной институт последипломного педагогического образования

г. Хмельницкий, ул. Озерная, 14

КУРСЫ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ УЧИТЕЛЕЙ: ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ КОМПОНЕНТЫ

Описаны организационно-педагогические компоненты курсов повышения квалификации учителей в Хмельницком областном институте последипломного педагогического образования. Указано, что формирование контингента учащихся, качество научно-педагогического персонала, содержание обучения, планирование и документация, ресурсы и экономическая поддержка являются основой организации проведения курсов повышения квалификации. Отмечено, что образовательные программы разработаны на основе квалификационных характеристик, государственных требований к содержанию образования в общеобразовательной школе, рекомендаций Министерства образования и науки Украины, предложений кафедр, методистов и пожеланий учителей, а лекции, практические занятия, тренинги проводят научно-педагогические сотрудники кафедр, методисты и учителя-практики в соответствии с графиком обучения. Общая структура учебного плана и рабочие учебные планы дифференцированы для специалистов, специалистов второй, первой и высшей категории. Утверждается, что институт обладает достаточным ресурсным потенциалом для проведения курсов на высоком уровне.

Ключевые слова: институт последипломного педагогического образования, повышение квалификации учителей, слушатель, образовательная программа, учебный план, баланс учебных часов.

MYKOLA SOLOVEY

candidate of pedagogical sciences, associate professor,

IN-SERVICE TEACHER TRAINING COURSES: ORGANIZATIONAL COMPONENTS

The article describes the organizational components of the teacher training courses at the Khmelnytsky Regional In-Service Teacher Training Institute. According to the Law of Ukraine "On Professional Development" the state policy in this area aims at the process of continuous professional development and creates conditions for teacher to learn at training courses once every five years. The Law of Ukraine "On Education" declares that the professional development is the duty and the rate of life of teachers. Formation of the number of trainees, the quality of the scientific and pedagogical staff, the content of training, planning and documentation, resources and economic support are the basis for organizing in-service courses. The formation of a contingent of trainees consists of several stages: 1) previous research and prediction of the quantitative composition of trainees; 2) specification of indicators of the actual number of trainees; 3) approval of the actual number of trainees, and the schedule for the next year's courses; 4) an analysis of the implementation of the plan of courses. Every year more than six thousand teachers study at the courses. In accordance with the schedule of training, students are spread across departments. Lecture sessions, practical sessions, trainings are carried out by the scientific staff of the departments, methodologists and teachers of practice. Educational programs are built on the basis of qualification characteristics, state requirements for the content of education in secondary school, the wishes of teachers. The overall structure of the programs corresponds to the recommendations of the Ministry of Education and Science of Ukraine. The variable part is developed in accordance with the pedagogical specialties and considering the recommendations of the departments and methodologists. Based on the content of educational programs, the general structure of the curriculum is developed. The institute has developed more than 70 programmes to improve the skills of teachers. Curricula are developed for specialists, specialists of the second category, specialists of the first category and specialists of the highest category. The planning and organization of courses corresponds to the annual cycle of attestation of pedagogical workers in general schools. The organization of courses at the institute is accompanied by appropriate orders and orders. The Institute has sufficient resource potential for conducting courses at a high level. The funding of the courses is based on the network of groups, calculations of the balance of hours, tariffs. The described components form a functional unity. Each component has a certain structure and performs its function, affects the course of the learning process, depending on the structure, quantitative and qualitative characteristics of the groups. Deployment of the in-service courses is on the basis of these components. It is advisable to take into account the psychological and pedagogical features of adult education in accordance with the basic principles of andragogy.

Keywords: *students, curriculum, organization, documents, group net, balance hours, tariffs.*

Необхідність підвищувати фаховий рівень педагогічних працівників закріплена у законах України «Про освіту» [1] і «Про професійний розвиток працівників» [2], інших нормативно-правових документах. Відповідно до законодавства державна політика у цій сфері спрямована на «безперервність процесу професійного розвитку працівника» і створення умов для «забезпечення підвищення кваліфікації, як правило, не рідше, ніж один раз на п'ять років» [2, с. 263–264].

На теоретико-методологічному рівні умови підвищення кваліфікації післядипломної освіти досліджували А. Зубко [3], В. Олійник і В. Гравіт [5], Т. Сорочан [7]. У контексті нашої роботи також враховано окремі положення праць Т. Фінікова й О. Шарова [10], С. Штангей [11] щодо стандартизації вищої освіти, М. Скиби, С. Костогриза і Г. Красильникової [8] – з проблем якості освіти вищих навчальних закладів.

Мета статті полягає в характеристиці основних складових організації курсів підвищення кваліфікації працівників школи та узагальненні нагромадженого досвіду роботи в Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти (ХОППО).

На основі наукових розробок і педагогічної практики ми виділяємо такі організаційно-педагогічні складові курсів підвищення кваліфікації вчителів: контингент слухачів, якісний склад науково-педагогічних працівників, зміст навчального процесу, планування, організаційне, документальне, ресурсне та економічне забезпечення. Означені компоненти утворюють структурно-функціональну єдність, в контексті якої кожен елемент має особливу композицію і відіграє властиву лише йому роль.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Формування контингенту слухачів залежить від кількісного та якісного складу педагогічних працівників, циклу атестації і складається з кількох етапів: 1) попереднього вивчення кількісного та якісного складу педагогічних працівників; 2) узагальнення замовлень і планування груп слухачів; 3) уточнення показників відповідно до кількості педагогічних працівників, які подали заяви на курси; 4) погодження та затвердження показників контингенту слухачів і плану-графіку курсів на наступний рік у департаменті освіти і науки облдержадміністрації.

Слухачами ХОШПО є педагогічні працівники дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних закладів та установ освіти. До контингенту слухачів належать також директори і заступники директорів загальноосвітніх навчальних закладів, методисти районних і міських науково-методичних центрів та інші категорії працівників, які навчаються з інноваційних програм розвитку освіти.

В інституті щорічно навчаються понад 6 тисяч педагогічних працівників. При формуванні груп обов'язково враховуємо фаховість, трудовий стаж, рівень педагогічної майстерності (категорії та педагогічні звання). Основними є курси за набутим фахом, які проводяться у такому форматі: 1 – для спеціалістів і спеціалістів другої категорії (144 акад. год., 4 тижні); 2 – для спеціалістів першої категорії (108 акад. год., 3 тижні); 3 – для спеціалістів, які читають два споріднені предмети і мають відповідну вищу освіту (108 акад. год., 3 тижні); 4 – для спеціалістів вищої категорії (72 акад. год., 2 тижні).

Враховуючи значну кількість педагогічних працівників, які викладають 3 й більше (5–6) предметів і мають невелике навантаження (0,5–1 год. в тиждень), в інституті проводяться варіативні форми навчання, навчання за індивідуальним графіком, стажування, дистанційне навчання.

Якісний склад науково-педагогічних працівників є основою освітньої і наукової діяльності, важливим елементом організації процесу навчання. Відбираючи науково-педагогічних працівників в систему підвищення кваліфікації, звертаємо увагу на наявність наукових ступенів, вчених звань і обов'язково безпосереднього трудового стажу в школі чи спорідненого з ним. Це один з провідних факторів ефекту інноваційного оновлення навчального середовища та розвитку професіоналізму педагогічних працівників.

Розробка змісту освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації здійснюється відповідно до методичних рекомендацій щодо складових галузевих стандартів вищої освіти [4]. Зі структурно-логічної точки зору це включає аналіз державних (визначення мети і завдання освіти) і галузевих стандартів щодо підготовки фахівців відповідного рівня (цілі підготовки, освітньо-кваліфікаційні характеристики, нормативні терміни і зміст навчання) та стандартів ВНЗ (перелік напрямів підвищення кваліфікації, навчальні плани і програми тощо).

Основою розробки освітніх програм і навчальних планів підвищення кваліфікації є освітньо-кваліфікаційна характеристика: галузевий нормативний документ, в якому відображаються цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначаються місце фахівця в структурі галузей економіки чи соціальної сфери і вимоги до його компетентності, інші соціально важливі властивості та якості з боку держави, світового співтовариства і споживачів до змісту вищої освіти й підготовки фахівців.

Ми послуговуємося поняттям «кваліфікаційна характеристика». Кваліфікаційна характеристика сучасного педагога включає три розділи: «Завдання та обов'язки», «Повинен знати» і «Кваліфікаційні вимоги» [6]. Відповідно до змісту основних компетентностей учителя проектуємо складові й розробляємо структуру освітніх програм, визначаємо основні змістовні напрями та орієнтовний максимальний час на їх вивчення (табл. 1, 2, 3).

Таблиця 1

Основні напрями і зміст освітньо-професійних програм за кваліфікаційними вимогами

№ з/п	Компетентність	Орієнтовний зміст навчального матеріалу	Назва і шифр напрямку
	Професійна	Наукові фахові знання, знання педагогічної і вікової психології, педагогіки і сучасних методик викладання, відповідних педагогічних дисциплін педагогічних технологій.	Професійний і методичний (ПМ-1) і ПСП
	Комунікативна	Теоретичні аспекти психології спілкування, закономірності спілкування і взаємодії людей.	Професійний (психолого-педагогічний (СП-2)

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Інформаційна	Знання інформатики та сучасних інформаційно-комунікативних технологій.	Професійний інформаційно-комунікативний (ПІ-3)
Правова	Знання законодавства у сфері освіти.	Суспільно-гуманітарний (СГ-4)

Таблиця 2

Напрями навчального плану та орієнтовний час на їх вивчення

№ з/п	Основні напрями підготовки	Шифр напрямку	Кількість годин		
			Всього	Аудит	Самост. робота (год.)
1	Суспільно-гуманітарний	СГ-4	20	12	7
2	Психолого-педагогічний	ПС-2	38	22	16
3	Професійно-методичний	ПМ-1	125	82	43
4	ІКТ. Цифрова культура вчителя	ПІ-3	26	20	6
Разом			216	144	72

Таблиця 3

Фрагмент розробки змісту освітніх програм і навчальних дисципліні спецкурсів професійного спрямування

Напрямок	Шифр	Зміст		Орієнтовна назва навчального курсу, теми
		знань	умінь	
Професійний: психолого-педагогічний	ППП	Наукові фахові знання, знання педагогічної і вікової психології, педагогіки і сучасних педагогічних технологій.	Здійснювати навчання та виховання учнів з урахуванням психологічних та фізіологічних особливостей їх розвитку і специфіки навчального предмета.	Педагогічна інноватика. Психолого-фізіологічні особливості розвитку учня.
Професійний: соціально-психологічний	ПСП	Психологія спілкування, закономірності спілкування і взаємодії людей.	Організувати взаємодію учнів між собою під час уроків і позакласних заходів; здатність аналізувати педагогічні ситуації, забезпечувати в освітньому процесі соціалізацію, виховання і формування культури особистості.	Комунікативний прості сучасного учня. Соціалізація особистості: культурологічний аспект.
Професійний: методичний	ПМ	Наукові фахові знання, знання сучасних методик викладання.	Використовувати різноманітні форми, прийоми і методи навчання.	Сучасна методика (за назвою фаху).
Професійний:	ПК	Знання в галузі	Використовувати сучасні	Цифрова культура

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

інформаційно-комунікативний		інформатики й комп'ютерні технології.	вчителя.
-----------------------------	--	---------------------------------------	----------

На основі змісту напрямів освітніх програм розробляємо загальну структуру начального плану (табл. 4). Зміст інваріантної (нормативної) частини і діагностико-аналітичний модуль відповідають Типовим навчальними планам і програмам МОН України [9] і за назвами співпадають з основними напрямками підготовки. Складові варіативної частини визначаються кафедрами з урахуванням динаміки державної політики у сфері освіти та побажання слухачів.

Таблиця 4

Навчальний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників (загальна частина)

№ з/п	Перелік спецкурсів і навчальних дисциплін	Кредити ECTS	Навчальний час (год.)		Самостійна робота (год.)
			Всього	Академічні	
Модуль 1. Соціально-гуманітарна підготовка					
Інваріативна частина					
1.1.	Філософія освіти		4	2	2
1.2	Правове забезпечення освіти, соціального захисту дітей		4	2	2
1.3	Основи безпеки життєдіяльності		4	2	2
Варіативна частина					
Спецкурси з інноваційних програм			7	6	1
Модульний контроль			1	1	
Всього		0.6	20	13	7
Модуль 2. Професійна та практична підготовка (психологія і педагогіка)					
Інваріативна частина					
2.1	Педагогічна інноватика		13	8	5
2.2	Сучасна педагогічна психологія		13	8	5
Варіативна частина					
Спецкурси з інноваційних програм			11	6	5
Модульний контроль			1	1	
Всього					
Модуль 3. Професійна та практична підготовка (методика викладання)					
Інваріативна частина					
3.1.	Сучасна методика предмета		92	48	44
3.2.	Сучасний стан розвитку науки		2	2	
3.3.	ІКТ «Цифрова культура»		26	20	6
3.4.	Педагогічна практика		16	16	
Всього		4.5	162	102	60
Варіативна частина					
Спецкурси з фахових методик			14	14	
Модульний контроль					
Всього		0.7	27	22	5
Модуль 4. Діагностико-аналітичний					
3.1	Настановне заняття		2	2	
3.2.	Вхідне діагностування		1		
3.3.	Вихідне діагностування		2	2	
3.4	Підсумкова конференція		2	2	
Всього		0.2	7	7	
Разом		6	216	144	72

Навчальні плани диференціюються залежно від формату курсів: для спеціалістів і спеціалістів другої категорії, спеціалістів першої категорії, спеціалістів вищої категорії (табл. 5).

Таблиця 5

Диференційна структура навчального плану підвищення кваліфікації відповідно до формату курсів(за основними модулями)

№ з/п	Назва модулів	Формат курсів						
		Спеціалісти II категорії	Спеціаліст I категорії	Спеціаліст вищої категорії	Інтегровані два предмети	Спеціалізація	Заочні	Дистанційні
1	Модуль 1. Соціально-гуманітарна підготовка	13	13	13	13		6	6
	Модульний контроль	1	1	1	1		-	-
2	Модуль 2. Професійна (психолого-педагогічна) підготовка	23	19	13	13		8	6
	Модульний контроль	1	1	1	1		-	-
3	Модуль 3. Професійна (методична за фахом) підготовка	101	69	39	75	32	16	8
	Модульний контроль	1	1	1	1	1	-	-
4	Модуль 4. Діагностико-аналітичний	7	7	7	7	4	6	4
	Всього годин	144	108	72	108	36	36	24
	Самостійна робота	72	108	108	108	180	180	192
	Разом годин	216	216	216	216	216	216	216

Примітка: Подано за форматом курсів підвищення кваліфікації, які проводились у ХОШПО в 2010–2015 рр.

Відповідно до загального навчального плану, формату курсів і фаху розробляємо робочий навчальний план для різних категорій педагогічних працівників. Покажемо це на прикладі фрагментів матриць складових робочих навчальних планів 2012–2013 рр. (табл. 6, 7, 8).

Таблиця 6

Суспільно-гуманітарний модуль (тривалість курсів – 4 тижні, 144 акад. год.)

№ з/п	Назва теми	Навчальний час				Самост. роб.	Всього годин	ПІБ викладача
		лекції	семінар	практ.	контроль.			
Модуль 1. Суспільно-гуманітарний (СГ)								
Інваріантна складова								
	Тема 1. Філософія освіти	2				2	4	
	Тема 2 Правові основи освіти	2				2	4	
	Тема 3 Основи безпеки життєдіяльності	2				2	4	
Варіативна складова								
	Спецкурси прим.*		6					
	Модульний контроль					1		

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Перевірка модульних контрольних робіт						6	
Перевірка самостійних ІДЗ робіт						6	

Таблиця 7

Професійний (психолого-педагогічний) модуль (тривалість курсів – 4 тижні, 144 акад. год.)

№ з/п	Назва теми	Навчальний час				Самост. роб.	Разом годин	ПБ викладача
		лекції	семі-нар	практ.	контр.			
Модуль 2. Психолого-педагогічний (ПСП)								
Інваріантна складова								
	Педагогічна інноватика	2	6			5	13	
	Педагогічна психологія	2	6			5	13	
Варіативна складова								
	Спецкурси		6			5	11	
	Модульний контроль				1			
	Перевірка модульних контрольних робіт						6	
	Перевірка ІДЗ (самостійних робіт)						6	

Професійний (методичний) модуль підвищення кваліфікації відповідає певному напрямку фахової підготовки і формату курсів, тому на практиці маємо десятки робочих навчальних планів. Зокрема, за умовами ліцензування у 2010–2015 рр. науково-педагогічними працівниками кафедр, методистами інституту розроблено понад 70 фахових компонентів навчальних планів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. У курсовому підвищенні кваліфікації виокремлюємо зміст питань інформаційно-комунікаційної підготовки та цифрової культури. Цей компонент уведений як складова фахової підготовки.

Таблиця 8

Професійний (методичний) модуль (тривалість курсів – 4 тижні, 144 акад. год.)

№ з/п	Назва теми	Навчальний час				Самост. роб.	Всього годин	ПБ викладача
		лекції	семінар.	практ.	контр.			
Модуль 2. Професійний методичний (ПМ)								
Інваріантна складова								
	Сучасна методика предмета					44	92	
	Сучасний стан науки	2					2	
	Педагогічна практика		8	8			16	
	ІКТ викладання за фахом	2		18		6	26	
Варіативна складова								
	Модульний контроль				1			
	Перевірка модульних контрольних робіт						6	
	Перевірка ІДЗ (самостійних робіт)						6	

Примітка: Час на вивчення спецкурсів та їх тематика визначається кафедрою. Спецкурс з інклюзивної освіти є обов'язковим для всіх категорій слухачів.

Таблиця 9

Діагностико-аналітичний модуль

Назва теми	Навчальний час				Самост. роб.	Всього год.	ПБ викладача
	лекції	семінар.	практ.	контр.			

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

№ з/п							
Модуль 3. Діагностико-аналітичний							
Настановне заняття			1			1	
Вхідне діагностування				2		2	
Вихідне діагностування				2		2	
Конференція з обміну досвідом		2				2	
Додаткові години							

Планування та організація курсів є бюрократичною процедурою, що здійснюється за допомогою відповідних методів (способів і прийомів) впливу на організаційні структури і виконавців та супроводжується відповідною організаційно-розпорядчою та обліковою документацією.

Організаційно-розпорядча документація складається з регуляторних документів (положень), документів розпорядчого впливу (накази) документів планування (план-замовлення, план-графік курсів, освітні програми, навчальні плани, робочі навчальні плани), облікової документації (журнали обліку навчальних занять, бланки: посвідчень, розкладів, табелів, актів виконаних робіт, обліку навчальних годин, вчитки навчальних годин, анкети реєстрації слухачів курсів, анкети передання матеріалів в архів та ін.).

ХОШПО має достатній ресурсний потенціал для проведення курсів підвищення кваліфікації на високому рівні. Наявні технічні засоби навчання дозволяють створювати інформаційні матеріали у цифровому форматі та перетворювати інформацію в цей формат з інших (для виготовлення презентацій, що висвітлюють діяльність інституту і закладів освіти області). Для оперативного обміну інформацією, забезпечення дистанційного навчання вчителів, активно використовується термінал Connect 8.0.

Економічні засади курсів в інституті ґрунтуються на мережі груп, сітці годин навчального плану, розрахунках загального балансу годин, які передаються на виконання кафедр, тарифних сітках, розрахунках навчального навантаження, фонді оплати праці і бюджету загалом.

Розглянуті складові є необхідною умовою і предметом постійної уваги в організації курсів підвищення кваліфікації. В ХОШПО вони достатньо сформовані і функціонально впливають на хід навчального процесу, як композиційно ціле мають неоднорідну структуру, характеризуються певними властивостями компонентів й алгоритмом побудови. Це впливає на освітній процес курсів його загальний хід, залежно від їх структури, кількісних і якісних характеристик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про освіту» // Загальна середня освіта. Збірник нормативно-правових документів. Ч. 1. – К.: ЗАТ «Нічлава, 2003. – С. 42–72.
2. Закон України «Про професійний розвиток працівників» // Законодавство України у сфері освіти та професійного навчання. Збірник законодавчих актів. – К.: Парламент. вид-во, 2013. – С. 262–270.
3. Зубко А. М. Теоретико-методичні засади підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі післядипломної освіти / А. М. Зубко. – Херсон: ІШПО, 2010. – 168 с.
4. Методичні рекомендації з розроблення галузевих стандартів вищої освіти: компетентісний підхід; уклад.: В. Л. Гуло, К. М. Левківський, Л. О. Котоловець та ін. – К., 2013 – 92 с.
5. Олійник В. Проблеми модернізації освітньої діяльності у вищих навчальних закладах післядипломної педагогічної освіти України / В. Олійник, В. Гравіт // Післядипломна освіта України. – 2012. – № 1. – С. 15–17.
6. Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів. Наказ МОНУ № 665 від 01.06.2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osvita.ua/legislation/other/37302/>.
7. Сорочан Т. М. Розвиток професіоналізму управлінської діяльності керівників навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Т. М. Сорочан. – Луганськ, 2005.
8. Скиба М. Є. Моніторинг якості навчального процесу у вищому навчальному закладі / М. Є. Скиба, С. Г. Костогриз, Г. В. Красильникова. – Хмельницький: ХНУ, 2009. – 219 с.
9. Типові навчальні плани та анотовані програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників системи загальної середньої освіти (методичні рекомендації); за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К.: Логос, 2005. – 60 с.
10. Фініков Т. В. Вища освіта України: ліцензування та акредитація. – 2-ге вид. / Т. В. Фініков О. І. Шаров. – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджменту освіти в Україні», 2006. – 68 с.

11. Штангей С. В. Стандартизація в системі післядипломної освіти як проблема педагогіки / С. В. Штангей // Scientific Journal. «ScienceRise». – 2015. – Т. 6. – № 5/11. – С. 31–36.

REFERENCES

1. *Zakon Ukrainy «Proosvitu» //Zahalnaseredniaosvita. Zbirnyknormatyvno-pravovykh dokumentiv.* [The Law of Ukraine "On Education", Secondary Education. Collection of legal documents]. Vol. 1, K.: JSC, "Nichlava 2003", pp. 42-72.
2. *Zakon Ukrainy "Pro profesiyni rozvutok" // Zakonodavstvo Ukrainy u sferi osvity ta profesiynogo rozvytku* [The Law of Ukraine "On the professional development of workers' // Legislation Ukraine in the field of education and training] Collection of legislation. K.: Parliamentary Publishing, 2013, pp. 262–270.
3. Zubko A.M. *Teoretyko-metodychni zasady pidvychnnia kvalifikacii pedagogichnykh pracivnykiv u systemi pisliadyplomnoi osvity.* [Theoretical and methodological basis for training teaching staff in the system of postgraduate education]. Kherson, ITTI, 2010, 168 p.
4. *Metodychni rekomendacii z rozroblenia galuzevykh standartiv vychoi osvity: kompetentisnyj pidchid. Ukladachi: V. L. Gulo, K. M. Levkivsiakij, L.O.Kotolovectainchi* [Methodical recommendations for the development of industry standards for higher education: competence approach], Institute of Innovative Technology and Education Science of Ukraine. K., 2013, 9 p.
5. Olijnyk V., Gravit V. *Problemy modernizatsiyi osvittnoyi diyalnosi u vyshchikh navchalnykh zakladakh pisliadyplomnoi pedagogichnoi osvity Ukrayiny* [Problems of modernization of educational activities in higher education in Ukraine]. Postgraduate education in Ukraine, 2012, Vol. 1, p. 15–17.
6. *Pro zatverdzenia kvalifikacynnykh charakterystyk profesij posad pedagogichnykh ta naukovo-pedaagogichnykh pracivnykiv navchalnykh zakladiv. Nakaz Ministra osvity I nauky Ukrainy* [Of approval of qualifying characteristic positions of teachers and teaching staff of educational institutions. Command Ministry of Education and Science] Vol. 665. Available at: <http://www.osvita.ua/legislation/other/37302/>.
7. Sorochan T. M. *Rozvytok profesionalizmu kerivnykiv navchalnykh zakladiv u systemi pisliadyplomnoipedagogichnoi osvity* [The development of professional management of the leaders of educational institutions in the system of postgraduate education]: avtoref. dis. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Luhansk, 2005.
8. Skiba M. E., Kostogryz S.G, Krasilnikova G. V. *Monitoring yakosti osvity u vychomy navchalnomy zakladi* [Monitoring the quality of the educational process in higher education]. – Khmelnytsky: KNU, 2009, 219 p.
9. *Typovi navchalni plany ta anotovani program pidvychnnia kvalifikacii pedagogichnykh pracivnykiv* [Common curriculum and training programs annotated teaching staff of general secondary education]. K., Logos, 2005, 60p.]
10. Finikov T.V., Sharov A. I. *Vyshcha osvita Ukraine: licenzuvania ta akreditacia* [Higher education Ukraine: licensing and accreditation]. K.: Consortium for Enhancement of Education Management in Ukraine, 2006, 68 p.
11. Schangei S. V *Standartizacia v systemi pisliadyplomnoi osvity* [Standardization in the system of postgraduate education as a problem of pedagogy] Scientific Journal. "Science Rise", 2015, Vol. 6. 5/11, pp. 31–36.

УДК 005.336.2:006.013/377.8

СВІТЛАНА КРАВЕЦЬ

sveta.kindz@ukr.net

кандидат педагогічних наук,

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

м. Київ, пров. Віто-Литовський, 98

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У КОЛЕДЖАХ І ТЕХНІКУМАХ

Відзначено, що актуальність оновлення системи професійної освіти нині посилюється євроінтеграційними процесами задля підвищення показників інноваційно-інтелектуального поступу та соціально-економічного зростання України. З'ясовано, що основними інструментами змін моделей професійної освіти, орієнтованої на потреби соціальних партнерів і майбутніх фахівців, є професійні та освітні стандарти, що базуються на компетентностях. На основі вивчення різних підходів до стандартизації професійної освіти визначено, що векторами стандартизації професійної підготовки молодших спеціалістів у коледжах і технікумах є створення професійних стандартів, розроблення освітніх стандартів, навчання розробників стандартів. Охарактеризовано зміст базових категорій компетентнісного підходу: інтегральна компетентність, професійні компетентності, ключові компетентності. З'ясовано сутність понять «професійна освіта», «фахівець», «молодший спеціаліст». Узагальнено, що для